

Sygn. akt V AGa 564/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Irena Piotrowska (spr.)
Sędziowie:	SA Aleksandra Janas SA Grzegorz Stojek
Protokolant:	Anna Fic

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2019 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

o zapłatę kwoty 716.200,48 złotych

oraz z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

o zapłatę kwoty 93.382,02 euro

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 23 kwietnia 2018 r., sygn. akt X GC 616/16,

A. w sprawie o zapłatę kwoty 716.200,48 złotych:

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 716.200,48 (siedemset szesnaście tysięcy dwieście 48/100) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie począwszy od dnia 31 października 2013 r. do dnia zapłaty, a w pozostałej części żądanie zasądzenia odsetek oddala;

2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 14.417 (czternaście tysięcy czterysta siedemnaście) złotych tytułem kosztów procesu;

3. nakazuje pobrać od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach kwotę 35.810 (trzydzieści pięć tysięcy osiemset dziesięć) złotych tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu, od uiszczenia której powódka była zwolniona;

II. oddala apelację powódki w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 8.100 (osiem tysięcy sto) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

IV. nakazuje pobrać od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach kwotę 35.810 (trzydzieści pięć tysięcy osiemset dziesięć) złotych tytułem nieuiszczonej opłaty od apelacji, od uiszczenia której powódka była zwolniona;

B. w sprawie o zapłatę kwoty 93.382,02 euro:

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. oddala powództwo;

2. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 14.417 (czternaście tysięcy czterysta siedemnaście) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

II. oddala apelację powódki;

III. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 28.598 (dwadzieścia osiem tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt osiem) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Aleksandra Janas	SSA Irena Piotrowska	SSA Grzegorz Stojek
----------------------	----------------------	---------------------

Sygn. akt V AGa 564/18

UZASADNIENIE

W sprawie zarejestrowanej pod sygn. akt X GC 616/16, w pozwie skierowanym przeciwko (...) sp. z o.o. w G. (dawniej: (...) sp. z o.o. w G.) (...) sp. z o.o. w S. wniosła o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 716.200,48 zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa, zasądzenie kosztów postępowania oraz połączenia do wspólnego rozpoznania sprawy toczącej się pomiędzy tymi samymi stronami przed Sądem Okręgowym w Gliwicach o sygn. akt X GC 580/16 oraz dołączenie do akt przedmiotowej sprawy akt sprawy, która toczyła się w I instancji przed Sądem Okręgowym w Gliwicach pod sygn. akt X GC 226/14.

W sprawie zarejestrowanej pod sygn. akt X GC 580/16, w pozwie przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. (dawniej: (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G.) (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wniosła o zasądzenie od pozwanej na jej rzecz kwoty 93.382,02 euro wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie i o zasądzenie kosztów procesu.

W dniu 6 października 2016 r. Sąd Okręgowy w Gliwicach wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu.

Zarządzeniem z dnia 12 stycznia 2017 r. połączono opisane wyżej dwie sprawy do wspólnego rozpoznania.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Gliwicach: - w sprawie o zapłatę kwoty 716.200,48 zł - oddalił powództwo i zasądził od powódki (...) sp. z o.o. w S. na rzecz pozwanej (...) sp. z o.o. w G. kwotę 14.417,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego,

- w sprawie o zapłatę 93.382,02 euro - zasądził od pozwanej (...) sp. z o.o. w G. na rzecz powódki (...) sp. z o.o. w S. kwotę 93.382,02 euro z ustawowymi odsetkami za zobowiązania walutowe od 1 lutego 2018 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 14.417,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego; oddalił powództwo w przedmiocie odsetek w pozostałym zakresie; nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sąd Okręgowy w Gliwicach kwotę 20.755,00 zł tytułem opłaty od pozwu od uiszczenia którego strona powodowa była zwolniona.

W motywach tego rozstrzygnięcia wskazano na następujące ustalenia faktyczne oraz ich ocenę prawną

W sprawie o sygn. akt X GC 616/16 ustalono, co następuje:

W dniu 28 stycznia 2013 r. zleceniodawca (...) sp. z o.o. w W. zawarła z powódką umowę o podwykonawstwo na wykonanie robót związanych z budową obiektu, polegających na kompleksowym wykonaniu robót żelbetowych u murowych. W punkcie 1.1 umowy wskazano, iż zleceniodawca (...) sp. z o.o. w W. zawarła z pozwaną umowę o wykonawstwo wskazanych robót budowlanych. W punkcie 4 umowy ustalono wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 2.720.000,00 zł netto, nadto strony umowy dla celów porządkowych wskazały, że ekwiwalent wynagrodzenia w euro wynosi 650.639,88 euro.

W punkcie 6 umowy wskazano, iż podstawą do realizacji robót dodatkowych jest żądanie wykonania takich robót przedstawione zleceniobiorcy przez zleceniodawcę.

Powódka wystawiła na rzecz (...) sp. z o.o. w W. cztery faktury VAT na łączną kwotę 1.349.380,45 zł.

(...) sp. z o.o. w W. przelała na rzecz powódki w dniu 24 kwietnia 2013 r. kwotę 500.000,00 zł tytułem zapłaty należności wynikającej z faktury VAT nr(...) oraz nr (...), w dniu 25 marca 2013 r. kwotę 300.000,00 zł tytułem faktury VAT nr (...), w dniu 5 kwietnia 2013 r. kwotę 50.000,00 zł na poczet faktury VAT nr (...) oraz w dniu 9 kwietnia 2013 r. kwotę 70.000,00 zł na poczet faktury VAT nr (...). Łącznie (...) sp. z o.o. w W. przelała na rzecz powódki kwotę 920.000,00 zł.

W dniu 2 kwietnia 2013 r. powódka (cesjonariusz), (...) sp. z o.o. w W. (cedent) oraz pozwana (dłużnik) zawarły Umowę przelewu wierzytelności. W punkcie 1 wskazanej umowy przelewu wierzytelności cedent oświadczył, iż przysługuje mu wierzytelność od dłużnika w kwocie 369.765,93 euro brutto.

W dniu 25 kwietnia 2013 r. do umowy (...) z dnia 28 stycznia 2013 r. (...) sp. z o.o. w W. oraz powódka zawarły aneks (...). W punkcie 2 aneksu strony ustaliły, że za wykonanie prac powódka otrzyma wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 841.842,91 euro.

Pismem z dnia 12 lutego 2014 r. powódka zawiadzała pozwaną do próby ugodowej.

W sprawie o sygn. akt X GC 580/16 ustalono, co następuje:

W dniu 28 stycznia 2013 r. zleceniodawca (...) sp. z o.o. w W. zawarła z powódką umowę o podwykonawstwo na wykonanie robót związanych z budową obiektu, polegających na kompleksowym wykonaniu robót żelbetowych u murowych. W punkcie 1.1 umowy wskazano, iż zleceniodawca (...) sp. z o.o. w W. zawarła z pozwaną umowę o wykonawstwo wskazanych robót budowlanych. W punkcie 4 umowy ustalono wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 2.720.000,00 zł netto, nadto strony umowy dla celów porządkowych wskazały, że ekwiwalent wynagrodzenia w euro wynosi 650.639,88 euro.

W dniu 6 lutego 2013 r. dokonano przekazania placu budowy w obecności pozwanej, powódki oraz (...) sp. z o.o. w W..

W dniu 30 października 2013 r. dokonano odbioru końcowego prac budowlanych.

Za wykonane roboty budowlane powódka wystawiła na rzecz (...) sp. z o.o. w W. faktury VAT. W dniu 31 maja 2013 r. pomiędzy powódką, pozwaną oraz (...) sp. z o.o. w W. został sporządzony przekaz, w którym to (...) sp. z o.o. w W. oświadczyła, iż przysługują jej wierzytelność od pozwanej w kwocie 421.0004,27 euro i wyraża zgodę na dokonanie płatności przez pozwaną na rzecz powódki. W dniu 28 czerwca 2013 r. pomiędzy powódką, pozwaną oraz (...) sp. z o.o. w W. został sporządzony przekaz, w którym to (...) sp. z o.o. w W. oświadczyła, że przysługują jej wierzytelność od pozwanej w kwocie 568.929,17 euro i wyraża zgodę na dokonanie płatności przez pozwaną na rzecz powódki.

W dniu 14 lutego 2013 r. (...) sp. z o.o. w W. i pozwana zawarły aneks (...) do umowy z dnia 28 stycznia 2013 r. W punkcie 1 aneksu ustalono, że za wykonanie prac powódka otrzyma wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 647.619,05 euro.

W dniu 15 marca 2013 r. (...) sp. z o.o. w W. i pozwana zawarły aneks (...) do umowy z dnia 28 stycznia 2013 r. W punkcie 2 aneksu ustalono, że za wykonanie prac powódka otrzyma wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 691.666,67 euro.

W dniu 18 marca 2013 r. (...) sp. z o.o. w W. i pozwana zawarły aneks (...) do umowy z dnia 28 stycznia 2013 r. W punkcie 2 aneksu ustalono, że za wykonanie prac powódka otrzyma wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 707.142,86 euro.

W dniu 2 kwietnia 2013 r. powódka (cesjonariusz), (...) sp. z o.o. w W. (cedent) oraz pozwana (dłużnik) zawarły umowę przelewu wierzytelności. W punkcie 1 wskazanej umowy przelewu wierzytelności cedent oświadczył, iż przysługują mu wierzytelność od dłużnika w kwocie 369.765,93 euro brutto.

Pozwana przelała na konto pozwanej w dniu 14 maja 2013 r. kwotę 896.155,08 zł tytułem należności wynikającej z faktury VAT nr (...), w dniu 13 czerwca 2013 r. kwotę 728.239,75 zł tytułem należności wynikającej z faktury VAT nr (...) w dniu 28 czerwca 2013 r. kwotę 288.769,88 zł tytułem należności wynikającej z faktury VAT nr (...), w dniu 5 września 2013 r. kwotę 46.001,06 zł na poczet należności wynikającej z faktury VAT nr (...).

Zaznaczono, że w obu sprawach znaczenie mają ustalenia poczynione w sprawie o sygn. akt X GC 226/14.

Sąd Okręgowy uznał, że w sprawie o sygn. akt X GC 616/16 powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Przyjęto za wiarygodne twierdzenia strony pozwanej, iż nie wiedziała o aneksach zawieranych do umowy podwykonawczej z dnia 28 stycznia 2013 r. Podano, że aneksy były zawierane między powódką a (...) sp. z o.o. w W., na żadnym aneksie nie widnieje podpis złożony przez przedstawiciela pozwanej oraz nie został dołączony dowód nadania korespondencji zawierającej aneksy stronie pozwanej wraz z potwierdzeniem odbioru wskazanej korespondencji przez pozwaną.

Wskazano, że pozwana podnosiła, że w aktach sprawy nie ma dokumentacji rozliczeniowej poszczególnych etapów prac wykonywanych przez powódkę. Mimo zakreślenia powódce dodatkowego terminu do złożenia wskazanej dokumentacji, powódka nie przedstawiła żadnych dowodów. Uznano, że roboty te nie zostały udowodnione i rozliczone w sposób prawidłowy.

Podniesiono, że strona powodowa powinna była w trakcie postępowania sądowego wnioskować o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości. Taki wniosek dowodowy nie został złożony. Podano, że brak dokumentacji oraz brak wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego uniemożliwił weryfikację twierdzeń powódki.

Zaznaczono, że zmiana umowy cesji nastąpiła w wyniku kłopotów z rozliczeniami między inwestorem, głównym wykonawcą oraz podwykonawcą. Wskazuje na to upadłość głównego wykonawcy oraz zeznania świadka T. M., który

pełni funkcję Prezesa (...) sp. z o.o. w W.. Świadek ten zeznał, że dochodzone w obu sprawach należności są także na liście wierzytelności w upadłości układowej (...) sp. z o.o. w W.. Podkreślono, że brak było jakichkolwiek wniosków dowodowych strony powodowej w tym zakresie, mimo zeznań świadka, iż część wskazanych w pozwie należności została zasądzona na rzecz powódki w sprawie o sygn. akt X GC 226/14 i ewentualnie umożliwiłoby droga krzyżową weryfikację wszelkich należności.

Podniesiono, że ciężar dowodu w całości spoczywał na stronie powodowej (art. 6 k.c.).

Nieudowodnienie twierdzeń zawartych w pozwie spowodowało przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że fakty wskazywane przez stronę jako prawdopodobne w okolicznościach konkretnej sprawy nie miały miejsca.

Jako oczywiste po myśli art. 471 k.p.c. uznano, że strona pozwana odpowiada wraz z głównym wykonawcą solidarnie za prace budowlane. Zaznaczono, że od podwykonawcy wymaga się zachowania szczególnej staranności w prowadzeniu dokumentacji dotyczącej podejmowanych przez nią czynności tj. prac wykonanych na obiekcie co do zakresu zlecenia, zakresu wykonania i wartości wykonanych prac, bowiem w innym wypadku podwykonawca musi liczyć się z tym, iż w ewentualnym procesie zostanie pozbawiony możliwości przedstawienia środków dowodowych na wskazywane przez siebie w pozwie okoliczności.

O kosztach procesu postanowiono po myśli art. 98 oraz 108 k.p.c.

W sprawie o sygn. akt X GC 580/16 Sąd Okręgowy uznał, że powództwo, co do zasady, zasługiwało na uwzględnienie.

Podniesiono, że wszystkie zarzuty strony pozwanej dotyczyły walutowości roszczenia powódki.

Odwołując się do dorobku orzeczniczego Sądu Najwyższego co do charakteru odpowiedzialności solidarnej inwestora z wykonawcą wobec podwykonawcy określonej w art. 647¹ § 5 k.c. podkreślono, że pozwana jako inwestor wyraziła zgodę na zawarcie umowy pomiędzy powódką jako podwykonawcą a wykonawcą, kreującą zobowiązanie, o którym mowa w art. 385 § 1 k.c., opartego na konstrukcji zobowiązania przemennego, tj. określającego treść świadczeń jedynie ramowo oraz przewidującej uprawnienie dłużnika do dokonania wyboru waluty, w jakiej spełni świadczenie, nadto określającego ściśle sposób rozliczenia świadczenia, jeżeli spełnienie tego świadczenia nastąpi w polskiej walucie.

Nadto podano, że skoro przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, a spełnienia świadczenia w tej walucie nie zastrzega ustawa, orzeczenie lub czynność prawna jest zobowiązaniem przemennym w rozumieniu art. 365 k.c. Przyjęto, że zobowiązanie to przewiduje dwa alternatywne i rodzajowo odmienne świadczenia - w walucie obcej albo w walucie polskiej. Uznano, że w tak określonych ramach dłużnik może dokonać wyboru jednego z tych świadczeń w celu jego spełnienia i zaspokojenia wierzyciela. Podano, że dopiero z chwilą dokonania tego wyboru przez dłużnika zostaje skonkretyzowane świadczenie, które jest zobowiązany spełnić dłużnik na podstawie stosunku zobowiązaniowego łączącego go z wierzycielem.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia powołano art. 647 k.c. i art. 647¹ § 5 k.c..

Podniesiono, że zatrzymanie kaucji, będącej częścią wynagrodzenia powódki, stanowiło zabezpieczenia usunięcia ewentualnych wad. Strony ustaliły w umowie, że kaucja nie jest oprocentowana, co oznacza, że będzie ona podlegała zwrotowi w kwocie nominalnej, bez oprocentowania. Pozwana nie zwróciła kaucji, choć minął termin, w którym powinna to uczynić. Doszło zatem do opóźnienia w spełnieniu świadczenia pieniężnego.

Częściowe oddalenie powództwa w przedmiocie odsetek uzasadniono tym, że protokół końcowy (ostateczny odbiór prac) podpisany został w dniu 30 października 2013 r. – co oznacza, że termin rękojmi udzielonej przez powódkę upłynął z dniem 30 stycznia 2018 r., wobec czego żądanie powódki o zwrot zatrzymania na zabezpieczenie roszczeń z gwarancji i rękojmi stało się wymagalne z dniem 1 lutego 2018 r.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu nastąpiło po myśli art. 98 k.p.c. oraz 108 k.p.c.

Nadto na podstawie art. 113 u.o.k.s.c. pobrano od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach kwotę 20.755,00 zł tytułem opłaty od pozwu od uiszczenia, której strona powodowa była zwolniona.

Apelacje od tego wyroku wniosły obie strony.

Powódka zaskarżyła wyrok w części w jakiej w punkcie 1 wyroku oddalono powództwo o zapłatę kwoty 716.200,48 zł i zasądzone od powódki na rzecz pozwanej kwotę 14.417,00 zł oraz w części w jakiej w punkcie 2 podpunkt b) wyroku oddalono powództwo w zakresie pozostałych odsetek od kwoty: 93.382,02 euro, tj. w zakresie odsetek od dnia 31 stycznia 2014 r. do dnia 31 stycznia 2018 r.

Podniosła następujące zarzuty:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 6 k.c. poprzez przyjęcie, iż ciężar dowodu w przedmiotowej sprawie spoczywa w całości i wyłącznie na powódce w zakresie wszystkich okoliczności związanych ze sprawą;
2. mające wpływ na wynik sprawy naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 232 k.p.c. poprzez uznanie, że powódka winna wskazać dowody na niezasadność twierdzeń pozwanej, a w konsekwencji uznanie powództwa za nieudowodnione, poprzez niepodjęcie inicjatywy dowodowej z urzędu, mimo że w ocenie sądu dla oceny materiału dowodowego konieczne były wiadomości specjalistyczne z zakresu księgowości;
3. mające wpływ na wynik sprawy naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 227 k.p.c. m. in. poprzez: - uznanie, że pozwana nie posiada dokumentacji prac na obiekcie - podczas gdy złożyła je do pozwu, a sąd przeprowadził z nich dowód, poprzez uznanie, iż wszystkie kwestie związane z wykonywaniem umowy o roboty budowlane przez cały okres jej obowiązywania winny zostać wykazane przez powódkę,
- błędne ustalenie daty wymagalności roszczenia powódki co do zapłaty kwoty 93.382,02 euro i częściowe oddalenie powództwa w zakresie należnych odsetek;
4. mające wpływ na wynik postępowania naruszenie przepisu prawa procesowego, tj. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia oraz brak wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów.

Wskazując na powyższe podstawy apelacji powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i uwzględnienie w całości zarówno powództwa w sprawie prowadzonej początkowo pod sygnaturą akt X GC 580/16 jak i powództwa w sprawie prowadzonej początkowo pod sygnaturą akt X GC 616/16 oraz orzeczenia o kosztach procesu oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania w całości oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego.

Pozwana zaskarżyła wyrok w części — w zakresie zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki kwoty 93.382,02 euro z ustawowymi odsetkami od zobowiązań walutowych od dnia 1 lutego 2018 r. oraz zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów zastępstwa procesowego to jest w zakresie pkt. 2 a) wyroku, oraz w zakresie nakazu pobrania od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwoty 20.755 zł tytułem opłaty od pozwu, od której była zwolniona strona powodowa to jest w zakresie pkt. 2 c) wyroku.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono naruszenie:

1. przepisów prawa procesowego:

a) art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie niewłaściwej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez pominięcia faktu wyboru waluty spełnienia świadczenia przez (...) sp. z o.o. (obecnie w upadłości układowej), co wynikało bezspornie z przedłożonych w sprawie dowodów:

2. przepisów prawa materialnego:

a) art. 365 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 358 § 1 k.c. poprzez uznanie, iż powód może domagać się zapłaty przez pozwaną w euro, podczas gdy wobec faktu, iż (...) sp. z o.o. (obecnie w upadłości układowej) dokonał wyboru waluty spełniania świadczenia w polskich złotych, powód nie może domagać się zapłaty przez pozwanego w euro wskutek czego powództwo wyrażone w euro powinno zostać oddalone;

Wskazując na powyższe pozwana wniosła o zmianę punktu 2 a) wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz odpowiednią zmianę orzeczenia o kosztach procesu w tym punkcie oraz w punkcie 2 c) oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu poniesionych przez pozwaną przed sądem drugiej instancji.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja powódki zasługiwała na częściowe uwzględnienie, a w pozostałej części podlegała oddaleniu.

Apelacja pozwanej zasługiwała na uwzględnienie w całości.

Ustalenia faktyczne poczynione w sprawie Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za podstawę dla własnych rozważań prawnych dokonując samodzielnie ich oceny.

Podniesiony w apelacji powódki zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia oraz brak wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów – nie mógł odnieść skutku. Pomimo pewnych braków konstrukcyjnych uzasadnienie zaskarżonego wyroku spełnia wymogi określone w art. 328 § 2 k.p.c. Powołanie jako podstawy prawnej rozstrzygnięcia art. 471 k.c. w sprawie prowadzonej początkowo pod sygnaturą akt X GC 616/16 stanowi prawdopodobnie oczywistą pomyłkę pisarską zwłaszcza, że rozważania dotyczące wyjaśnienia podstawy prawnej rozstrzygnięcia odnoszą się do prawidłowej podstawy prawnej, a to art. 647 k.c.

Naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. nie ma z reguły bezpośredniego wpływu na treść wyroku, gdyż uzasadnienie sporządzane jest po jego wydaniu (por. wyrok SN z dnia 8 października 2009 r. II CSK 153/09).

Podkreślenia wymaga, że uzasadnienie wyroku wyjaśnia przyczyny, dla jakich orzeczenie zostało wydane, jest sporządzane już po wydaniu wyroku, a zatem wynik sprawy z reguły nie zależy od tego, jak napisane zostało uzasadnienie i czy zawiera ono wszystkie wymagane elementy. W konsekwencji zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego. (por. postanowienie SN z dnia 10 grudnia 2009 r. III UK 52/09). W rozpoznawanej sprawie treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku jest wystarczająca i poddaje się kontroli w toku instancji.

Trafnie wskazuje powódka na mające wpływ na wynik sprawy naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 232 k.p.c. poprzez uznanie, że powódka winna wskazać dowody na niezasadność twierdzeń pozwanej.

Procedowanie Sądu Okręgowego, który dostrzegając potrzebę zasięgnięcia wiedzy specjalistycznej z zakresu księgowości ale wobec braku inicjatywy stron w tym zakresie powództwo uznał za nieudowodnione, a nie skierował sprawy do biegłego - także budzi zastrzeżenia. W przekonaniu Sądu Apelacyjnego do rozstrzygnięcia sprawy sygn. akt X GC 616/16 nie jest konieczne korzystanie z wiedzy specjalistycznej z zakresu księgowości.

Zaznaczenia wymaga, że w sprawie sygn. akt X GC 616/16 powódka domagając się zasądzenia od pozwanej kwoty 716.200,48 zł przedstawiła fakturę nr (...) z dnia 29 marca 2013 r. wraz z odpowiadającymi jej protokołami częściowymi odbioru zaakceptowanymi przez pozwaną, zgłoszenie podwykonawcy zaakceptowane przez pozwaną, wydruki z konta potwierdzające dokonanie częściowych płatności. Faktura nr (...) została wystawiona w dniu 29 marca 2013 r. na kwotę 1.097.057,28 zł. Powódka od pozwanej dochodzi w rozpoznawanej sprawie zapłaty z tej faktury kwoty 716.200,48 zł wraz z odsetkami tytułem należnego wynagrodzenia. Faktura ta została częściowo zapłacona przez (...) sp. z o.o. w W., a częściowo przez pozwaną (kwota zasądzona wyrokiem w sprawie X GC 226/14). W ramach wykonywanych robót powódka wystawiła następujące faktury: nr (...) r. z dnia 28.02.2013 r. na kwotę 426.639,48 zł netto, nr (...) z dnia 28.02.2013 r. na kwotę 10.860,00 zł netto, nr (...) z dnia 28.02.2013 r. na kwotę 2.500 zł netto, nr (...) z dnia 29 marca 2013 r. na kwotę 1.097.057,28 zł netto. Suma należności objętych tymi fakturami to 1.890 579,81 zł brutto. Jak wynika z ustaleń Sądu Okręgowego (...) sp. z o.o. w W. przelała na rzecz powódki w dniu 24 kwietnia 2013 r. kwotę 500.000,00 zł tytułem zapłaty należności wynikającej z faktury VAT nr (...), w dniu 25 marca 2013 r. kwotę 300.000,00 zł tytułem faktury VAT nr (...), w dniu 5 kwietnia 2013 r. kwotę 50.000,00 zł na poczet faktury VAT nr (...) oraz w dniu 9 kwietnia 2013 r. kwotę 70.000,00 zł na poczet faktury VAT nr (...). Łącznie (...) sp. z o.o. w W. przelała na rzecz powódki kwotę 920.000,00 zł. Ponadto pozwana zapłaciła powódce 102.000 zł zasądzone wyrokiem w sprawie X GC 226/14. W sumie daje to kwotę 1.022.000 zł przekazana powódce. Różnica pomiędzy należnościami objętymi fakturami, a dokonanymi wpłatami to kwota 870 579, 81 zł. Jeżeli nawet uwzględnimy pomniejszenie tych należności o 5% z tytułu należytego wykonania umowy na podstawie art. 9.11.1 umowy i oraz o kolejne 5% z tytułu zatrzymania czasowego na okres obowiązywania gwarancji i rękojmi art. 9.11.2. to i tak uzyskuje się kwotę ponad dochodzone w pozwie 716.200,48 zł. Jeżeli zostanie uwzględnione twierdzenie powódki, że za roboty dodatkowe o wartości ponad 20.000 zł powódka nie domaga się w tym procesie zapłaty to uzyskujemy dochodzoną pozwem kwotę.

Podana wyżej kwota wraz z płatnościami wcześniej dokonanymi na rzecz powódki nie przekraczają kwoty uzgodnionego ryczałtowego wynagrodzenia w wysokości 2.720.000,00 zł netto w umowie z dnia 28 stycznia 2013 r. pomiędzy (...) sp. z o.o. w W. a powódką o podwykonawstwo na wykonanie robót związanych z budową obiektu, polegających na kompleksowym wykonaniu robót żelbetowych u murowych

W tej sytuacji kolejne aneksy do umowy podwykonawczej nie mają znaczenia w tej sprawie.

Zasadnie podnosi pozwana, że w sprawie zakończonej już prawomocnie, która przed Sądem Okręgowym w Gliwicach toczyła się pod sygn. akt X GC 226/14 powódka domagała się początkowo na podstawie faktury nr (...) wystawionej w dniu 29 marca 2013 r. na kwotę 1.097.057,28 zł zasądzenia od pozwanej całej tej kwoty, żądanie w tamtej sprawie zostało jednak ograniczone do kwoty 102.000,00 zł i taka kwota została zasądzona na rzecz powódki. Nie oznacza to jednak, że powódka utraciła uprawnienie dochodzenia pozostałej części należności. Powódka ograniczając żądanie w tamtej sprawie nie zrzekła się roszczenia. Warto wskazać, że w sprawie sygn. akt X GC 226/14 z w uwagi na ograniczenie żądania pozwu nie zachodziła konieczność ustalania całej należnej powódce kwoty zaś główny przedmiot sporu stanowiła ocena, czy powódka mogła w marcu 2013 r. wystawić fakturę, a następnie żądać w postępowaniu sądowym należności określonej w walucie polskiej.

Z tych wszystkich przyczyn apelacja powódki w tej części musiała odnieść skutek doprowadzając do zmiany zaskarżonego wyroku w sprawie o zapłatę kwoty 716.200,48 zł poprzez uwzględnienie żądania głównego w całości i zasądzenie odsetek za opóźnienie począwszy od dnia 31 października 2013 r. do dnia zapłaty- od dnia następnego po dacie dokonanego ostatecznego odbioru prac. Rozstrzygnięcie o kosztach procesu znajduje uzasadnienie w treści art. 98 k.p.c. Wobec tego, że powódka była zwolniona od kosztów sądowych na podstawie art. 113 § 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazano pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 35.810 zł tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu, od uiszczenie której powódka była zwolniona.

W pozostałej części apelacja powódki podlegała oddaleniu

Zawarty w apelacji powódki zarzut błędnego ustalenia daty wymagalności roszczenia powódki co do zapłaty kwoty 93.382,02 euro nie mógł odnieść skutku z uwagi na uwzględnienie zarzutów zawartych w apelacji pozwanej, iż

powódce w ogóle nie przysługuje prawo żądania od pozwanej zapłaty jakichkolwiek kwot wyrażonych w walucie euro wobec wyboru waluty świadczenia przez dłużnika głównego, tj. (...) sp. z o. o. w upadłości układowej.

Zauważyć jedynie wypada, że kwoty wymienione przez powódkę w pozwie w sprawie o sygn. akt X GC 580/16 nie odpowiadają ani wartości 10 % ani 5 % wymienionych tam faktur VAT - ani wartości netto, ani wartości brutto.

Trafnie podnosi pozwana, że okoliczności te nie zostały przez powódkę wyjaśnione w postępowaniu przed Sądem I instancji, pomimo wzywania jej przez Sąd do przedstawienia stosownego rozliczenia. Powódka nie wykazała, czego się domaga od pozwanej, z jakiego tytułu dochodzi od pozwanej wskazanej przez siebie kwoty i z czego ta kwota wynika.

Apelacja pozwanej musiała odnieść skutek.

Zasadnym jest podniesiony w tej apelacji zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. poprzez pominięcie faktu wyboru waluty spełnienia świadczenia przez (...) sp. z o.o. (obecnie w upadłości układowej) i w konsekwencji naruszenia przepisów art. 365 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 358 § 1 k.c. wobec uznania, że powódka może domagać się zapłaty przez pozwaną w euro w sytuacji gdy (...) sp. z o.o. (obecnie w upadłości układowej) dokonał wyboru waluty spełniania świadczenia złotych polskich.

Skoro zobowiązanie, którego przedmiotem jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, a spełnienia świadczenia w tej walucie nie zastrzega ustawa, orzeczenie lub czynność prawna jest zobowiązaniem przemiennym w rozumieniu art. 365 k.c., to konsekwentnie należy przyjąć, że przewiduje ono dwa alternatywne i rodzajowo odmienne świadczenia – w walucie obcej albo w walucie polskiej. W tak określonych ramach dłużnik może dokonać wyboru jednego z tych świadczeń w celu jego spełnienia i zaspokojenia wierzyciela. Dopiero z chwilą dokonania tego wyboru przez dłużnika zostaje skonkretyzowane świadczenie, które jest zobowiązany spełnić dłużnik na podstawie stosunku zobowiązaniowego łączącego go z wierzycielem (por. wyrok SN z dnia 9 września 2016 r. V CSK 62/16).

Umknęło jednak Sądowi pierwszej instancji, że skoro generalny wykonawca tj. (...) sp. z o.o. był uprawniony do zapłaty podwykonawcom zarówno w złotych, jak i w euro to mógł dokonać wyboru jednego z tych świadczeń w celu zaspokojenia wierzyciela. Poza sporem jest, że (...) sp. z o.o. dokonał wyboru waluty świadczenia spełniając wobec powódki część świadczenia w złotych polskich wyraził zgodę na zapłatę faktury nr (...) w złotych i częściowo ją w tej walucie uregulował. Skoro zobowiązanie dłużnika było zobowiązaniem przemiennym w rozumieniu art. 365 § 1 k.c. to samo spełnienie świadczenia w walucie polskiej świadczy o wyborze waluty spełnienia świadczenia. Spełnienie świadczenia w części jest skuteczne wobec pozostałych dłużników solidarnych.

Czynność współdłużnika solidarnego (głównego wykonawcy) polegająca na wyborze waluty świadczenia nie była czynnością, która szkodziła pozwanej jako dłużnikowi ponoszącemu wobec powódki solidarną odpowiedzialność z wykonawcą, jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 września 2016 r. sygn. akt V CSK 62/16 (dot. sprawy X GC 226/14) czynność ta nie szkodziła pozwanej w jej relacji z wierzycielem. Nie mogła ona także szkodzić jej w relacji z dłużnikiem solidarnym, bowiem w relacji wewnętrznej pomiędzy nimi pozwana nie traci prawa do regresu w takim zakresie, w jakim zaspokoiłaby powódkę (wierzyciela). Ochrona przewidziana w art. 371 k.c.-zasada nieszkodzenia współdłużnikom przez dłużnika solidarnego dotyczy tych zachowań, które pociągają za sobą ujemne skutki dla zobowiązanego. Tylko zachowanie dłużnika solidarnego, które powoduje zwiększenie zakresu solidarności pozostałych dłużników uzasadnia zastosowanie art. 371 k.c. Czynność ta nie zmieniła na niekorzyść pozwanej warunków umowy, w szczególności do wysokości świadczenia w postaci wynagrodzenia. Oznacza to, że na skutek tej czynności jednego z dłużników solidarnych nie uległ zwiększeniu zakres odpowiedzialności pozwanej wobec powódki w stosunku do zakresu tej odpowiedzialności istniejącej przed dokonaniem wyboru świadczenia przez jednego z dłużników solidarnych.

Zasadnie zatem podnosi strona skarżąca, że powódka nie może domagać się od pozwanej zapłaty kwoty roszczenia w euro.

Z tych przyczyn powództwo w sprawie o zapłatę kwoty 93.382,02 euro podlega oddaleniu.

O kosztach orzeczono stosownie do zasady finansowej odpowiedzialności stron za wynik procesu - art. 98 k.p.c.

Mając to wszystko na uwadze, na podstawie art. 386 §1 k.p.c. i art. 385 k.p.c. orzeczono, jak na wstępie.

O kosztach postępowania apelacyjnego postanowiono stosownie do brzmienia art. 98 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c.

Wobec tego, że powód był zwolniony od kosztów sądowych na podstawie art. 113 § 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w sprawie o zapłatę 716.200,48 zł nakazano pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa tytułem nieuiszczonej opłaty od apelacji kwotę 35.810 zł od uiszczenia, której powódka była zwolniona.

W sprawie o zapłatę 93.382,02 euro na zasądzone od powódki na rzecz pozwanej koszty postępowania apelacyjnego składa się opłata od pozwu w wysokości 20.498 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 8.100 zł.

Wysokość stawki opłaty za czynności profesjonalnych pełnomocników określono na podstawie § 2 pkt. 7 w związku z § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 138) - w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia apelacji w rozpoznawanej sprawie.

SSA Aleksandra Janas SSA Irena Piotrowska SSA Grzegorz Stojek